

Ik voeg je toe!

De taal van Hyves

Maar liefst zeven miljoen Nederlanders zijn lid van de vriendsite Hyves. Wat voor taal wordt daar gebruikt? Waar komt die vandaan? En hoe verandert het online smoelenboek ons vocabulaire? 'We krabbelen!'

Arjen van Veelen

Toevoegen. Spotten. Respecteren. Profielfoto. Vriend. Krabbelen. Tikken. Het zijn woorden die na 2004 van betekenis zijn veranderd. In dat jaar werd de vriendsite Hyves gelanceerd. Inmiddels is dat een van 's lands meest bezochte websites. Bijna de helft van de Nederlanders is er actief, inclusief vele bekende Nederlanders, zoals premier Balkenende. Niet vreemd dus dat het werkwoord *hyven* werd opgenomen in de elektronische grote Van Dale, met als betekenisomschrijving "communiceren via het digitale vriendennetwerk Hyves". 'We hyven' is bijna even normaal geworden als 'we bellen'.

Voor wie de website niet kent: het is een zogeheten vriendsite, ook wel 'profielensite' genoemd, of 'social networking site'. Dat is een interactief smoelenboek, waar het draait om bekijken en bekeken worden. Je kunt er chatten en mailen met je vrienden. Je kunt foto's plaatsen en bekijken. Je kunt er zien wie een vriend is van wie. Je begint te hyven door een profiel (een persoonlijke pagina) aan te maken, en dan kun je "vrienden" gaan "uitnodi-

gen". Je vrienden verschijnen in foto'tjes van postzegelformaat op je profielpagina; ze vormen je belangrijkste publiek.

Kletsen en gluren zijn de voornaamste bezigheden op Hyves. De leden schrijven er per dag liefst drie miljoen "krabbels" (publieke berichtjes, die zichtbaar zijn op je profielpagina), vier miljoen privéberichten (e-mails) en drie miljoen "tikken" (mini-berichtjes). Bij elkaar zijn dat tien miljard woorden per maand, omgerekend ruim honderdduizend middelgrote romans.

Wie niet vertrouwd is met de specifieke Hyves-taal zal zich geregeld vragend achter de oren krabben – en zich misschien verbazen over het opmerkelijk creatieve taalgebruik dat er te vinden is.

■ BIJENKORF

De naam Hyves werd ooit op een terrasje bij het Amsterdamse Vondelpark bedacht. "Het moest kort zijn, zodat het snel in te tikken was", legt Raymond Spanjar uit. Hij is een van de drie oprichters en gaat over de tekst op de site. "De naam moest ook lekker in het ge-

hoor liggen, visueel aanspreken en je moest er makkelijk tekstueel mee kunnen spelen, bijvoorbeeld door er een werkwoord of een zelfstandig naamwoord van te maken. En de domeinnamen moesten vrij zijn.”

Op het terras kwamen de oprichters eerst op ‘Hive’. “We wisten dat *beehive* Engels is voor ‘bijenkorf’, en we vonden dat een mooie metafoor: de leden als bijen, en Hives waar ze binnen komen vliegen om als honing foto’s en berichten achter te laten. Toen we het woord *hive* opzochten in het woordenboek, bleek het ook een plek te zijn die ‘buzzing with activity’ was, en dat was natuurlijk ook een mooie extra betekenis. Daarnaast kon je er inderdaad een werkwoord van maken, net zoals *skypen* [bellen via internetprogramma Skype – AvV].” Een pluspunt was ook dat de leden dan ‘Hivers’ zouden kunnen heten. En dat de naam leek op *life* en *live*.

Toch waren er nog drie problemen: in het Engels is *hives* ook een huidziekte; verder leek de naam op *hiv* (“Ook niet ideaal, en al helemaal niet omdat wij viraal wilden groeien”), en bleek een aantal domeinnamen al bezet. De oplossing was praktisch en creatief: “Als we het spelden als *Hyves* was de link met de ziektes weg, en waren er ook meer domeinnamen vrij.”

■ EUFORIE

Eva Kol (27) liep als student communicatiewetenschappen stage bij Hyves toen het werd opgericht en kreeg er later een baan. Kol was zelf een van de eerste Nederlanders met een Hyves-profiel. Ze studeerde af op de site en schreef het boek *Hyves* (in 2008 verschenen bij Kosmos). Daarin vertelt ze hoe ze vlak na de oprichting van de site een keer met een paar Hyves-collega’s in de rij stond bij de Albert Heijn en iemand hoorde zeggen: “Ben jij al lid van Hyves?” Dat was een moment van euforie.

Kol betreft zichzelf soms op Hyves-uitdrukkingen, zoals ‘Ik zal je wel even toevoegen’ of ‘Ik heb je gister niet gespot.’ Maar Kol is verder niet zo van de creatieve breezer- of msn-taal, die ook op Hyves veel wordt gehanteerd. “Misschien ben ik een beetje een taalpurist of ouderwets, maar af en toe word ik zelf ook helemaal gek van bijvoorbeeld het afwisselen van hoofdletters en kleine letters of het fonetisch schrijven van woorden; je moet het soms hardop voorlezen om het te begrijpen.”

Zowel qua beeld als qua tekst oogt Hyves soms een beetje rommelig. Dat was ook de bedoeling, herinnert Kol zich. “Het idee was een website van

vrienden, voor vrienden. De sfeer moest informeel zijn.” Die informele toon is onder andere geïnspireerd op het boek *Net Words* van webtekst-goeroe Nick Osborne. Spanjar: “Dat boek is bij ons verplichte kost voor iedereen die iets met tekst doet. Een van de belangrijkste lessen is hoe de site *Motleyfool.com* via informeel taalgebruik en met veel humor een heel sterke band met zijn be-

krabbel op Hyves. En sinds je ook kunt krabbelen met je mobieltje, kun je *voicekrabbels* achterlaten, in plaats van *voicemails*.

Het is nog niet zo simpel om speels te zijn. Vaak is het laveren tussen te klinisch en te flauw. Het woord *kwekken*, bijvoorbeeld, vond Spanjar bij nader inzien in de laatste categorie vallen. Dat is nu gewoon *chatten*. Het woord

Speels, niet te zakelijk, ook niet te kinderachtig. Zo moet de toon zijn, vindt Hyves-oprichter Raymond Spanjar.

zoekers opbouwt. Leden heten daar bijvoorbeeld ‘Fools’, de adviezen ‘foolish advice’, enzovoort. Je moet natuurlijk oppassen dat het niet flauw wordt, maar het kan erg goed werken.”

■ KRABBELEN

Speels, niet te zakelijk, ook niet te kinderachtig. Zo moet de toon zijn, vindt Spanjar. Een voorbeeld van een succesvol, speels woord is *krabbelen*. Dat bestond natuurlijk al in het Nederlands (‘haastig of onduidelijk schrijven’). Maar door Hyves kreeg het een nieuwe betekenis. Een *krabbel* is een publiek berichtje dat je achterlaat op iemands profiel. “Het komt van de term *scraps* op Orkut.com [een Engelstalige vriendsite – AvV]. De Nederlandse vertaling is bedacht door onze Macedonische programmeur Albena. We vonden die eigenlijk zó grappig dat we het hebben laten staan.” Inmiddels zie je ook afgeleide woorden als *videokrabbel* of *kerst-*

toevoegen klinkt weliswaar als programmeurstaal, maar was al ingeburgerd door bijvoorbeeld MSN Messenger of Hotmail, dus “makkelijk herkenbaar”. De Hyves-toepassing van *toevoegen* (en ook van *accepteren*) kan grappig overkomen bij degenen die daar niet aan gewend zijn. Stel, Pietje nodigt Klaasje uit om vriend te worden. Dan krijgt Klaasje een mailtje: ‘Pietje wil je toevoegen als vriend op Hyves! Klik hier om te accepteren of te weigeren.’ Als het wederzijds is, krijgt Pietje het bericht: ‘Klaasje heeft je geaccepteerd.’ En kan Pietje Klaasje weer krabbelen: ‘Thanks dat je me hebt geaccepteerd.’

Nieuwe woorden test Spanjar altijd uit, vaak bij de zogeheten ‘Hyves Angels’, het helpdeskteam van vijftien studenten. Die zijn iets jonger dan de oprichters en staan dicht bij de doelgroep. Zij bedachten ook het werkwoord *tikken* (wat weer lijkt op het Engelse *poke* op de netwerksite Facebook).

Hyves-oprichter Raymond Spanjar: “Het liefst gebruiken we Nederlandse woorden.”

■ RESPECTJE

Een ander klassiek woord dat mede door Hyves een extra betekenis kreeg, is *respecteren* ('een complimentje geven'). Je kunt bijvoorbeeld foto's van anderen "respecteren". 'Dank voor je respect' is een veelvoorkomende krabbel. En op de voorpagina van Hyves staat een toplijstje met foto's die "meest gerespecteerd" zijn. Spanjar: "Respect hebben we geleend uit de rappers- en urbanscene. De uitroep *respect!* betekent daar ook zoiets als 'compliment!'" Alternatieven als *kudos* (internettaal voor een opgestoken duim) vonden ze bij Hyves iets te kinderachtig. En bijvoorbeeld *een pluim geven?* Dat zou te lang zijn en niet passen op de virtuele knoppen.

Vriend is een erg belangrijk woord op Hyves. Om je "vriendenlijst" te laten groeien kun je iemand dus "toevoegen als vriend". Maar je kunt een vriend ook aan een andere vriend koppelen ("tippen als vriend"). Het begrip *vriend* moet je hier ruim opvatten. Het hoeft niet om echte vrienden te gaan, je kunt ook best je collega, achterneef of vakantie-liefde toevoegen. Sommigen maken daarom

een onderscheid tussen "Hyves-vrienden" en "vrienden". Een echt alternatief voor het woord was er niet, meent Spanjar. "*Kennissen, contacten en connecties* vonden we te koud. Het zou inderdaad tot wat inflatie van het woord *vriend* kunnen leiden. Maar uit onderzoek blijkt wel dat hyvers vaak bijna al hun vrienden ook persoonlijk kennen, al zijn het daarmee natuurlijk nog geen vrienden in de traditionele betekenis." Iedereen kan overigens op het eigen profiel een alternatief woord voor *vrienden* instellen, zegt Kol. "Bijvoorbeeld *jullie*, of *vrienden en ander gespuis*, of *vage kennissen*."

■ ENGELS

Wie vindt dat er geen Engels mag doorsijpelen in het Nederlands, kan Hyves beter mijden. Daar lees je zinnen als: "Hyphonen [bellen via Hyves – AvV] is nu nog soepeler dankzij de nieuwe iPhone app!" Je kunt een "crush toevoegen" (laten weten dat je een oogje op iemand hebt). Of iemand "spotten" ('zien, herkennen') op een foto. Dan krijgt degene die gezien is een berichtje:

Ook de minister-president zit op Hyves. Hij heeft 150.000 vrienden.

'X heeft je gespot!' Of er staat op je profiel: 'X is gespot op deze foto's.' Of je hoort in het echte leven iemand zeggen: 'Ik heb je gister helemaal niet gespot op dat feestje.' Maar een "spot" is ook een locatie, zoals in "hotspot". Feestjes e.d. heten "events". De zogenoemde Engelse spatie ("buzz instellingen" in plaats van 'buzzinstellingen') tiert welig. Schrik ook niet van "real time notificaties van nieuwe activiteiten". En: "Maak je eigen Buddypoke avatar en stuur je vrienden een poke!" Of: "schrijf een testimonial" op iemands profiel.

Tips voor de beginnende krabbelaar

'Hey, nice dat je m'n profiel checkt! Laat je ook ff een krabbel achter ...' Wie op Hyves rondsnuift, kan zo'n pop-up-berichtje tegenkomen. Je kunt een krabbel achterlaten bij iemand die je jaren niet hebt gesproken, een oude schoolvriend bijvoorbeeld. Maar ook bij iemand die je de nacht ervoor tegenkwam op een feest. Of op het profiel van je oma. Of van je kleinzoon. Krabbeltaal is vrolijk, informeel en zelden standaardtaal. Het lijkt op msn-taal. Krabbels zijn soms creatief als avant-gardistische poëzie. Het zijn – de naam zegt het al – informele kladjes.

Maar hoe schrijf je een goede krabbel als je niet eerder hebt gekrabbeld? Hoe zorg je ervoor dat je niet door de mand valt als hopeloos ouderwets? Hieronder enkele wenken.

1. Gebruik *hey* als aanhef (of *hi*, *heej*, *eeey*). Maar niet *dag*, of *geachte*, of *beste*, dat klinkt veel te formeel.

heej,
bedankt voor je krabbel en de felicitatie....
nou idd ff hope dak het snel voor elkaar krijg...
ik gaat jou spreke..

2. Wees gul met uitroeptekens – net zo-

als in de *Donald Duck*, waarin ze in elk tekstwolke staan. Doe je dat niet, dan kun je afstandelijk overkomen.

Ik mis je hoor!
Tot heel vlug & we gaan bellen & smsen & lachen & dansen binnenkort!!!

3. Lach veel. Om dezelfde reden als de uitroeptekens. Gebruik het woord *haha* of varianten daarop als *moehaha*, *woehaha* en *WHAAAAAAAAAAAAA*. Dus zo:

haha gingen we elkaar tegelijk respecten
Thanks for the respect!!!

4. Gebruik smileys. Je ziet of hoort elkaar niet, dus voor de echte nuance heb je de lachebekjes nodig. En zonder smileys klink je zakelijk. Je kunt uit veel verschillende (bewegende) smileys kiezen. Populair zijn bijvoorbeeld de knipoogsmiley ('geintje') en de chinrub-smiley (smiley wrijft met duim over kin, betekent zoiets als 'ahum', of 'jaja').

5. Bij zowel klinkers als medeklinkers mag je best even de toets ingedrukt houden, alsof je kat even over het toetsenbord liep. Dat klinkt wat minder kortaf. Dus:

heeeeeeeeeeeej!
Héééééél vreemd.

Wijffffffffffe oooohneeee!

6. Personaliseer je eigen naam. Er heten duizenden mensen Sophie. Dus maak er 'Sooph' van. En Ronald wordt 'rnld'. Dat is ook praktisch, want vaak is het profiel met je echte naam al bezet. Maar het toont ook je creativiteit. Geef ook andere mensen bijnamen. Soesja spreek je aan als 'soese-poses', 'soes', 'snoes' of 'soepieeee'.

7. Speel met letters. Dat kan natuurlijk met de caps lock. Maar het kan ook creatiever. Als je Kimberley heet, kun je in plaats van de K een haakje en accolade gebruiken (net zoals spammers doen om spamfilters te foppen). Dus: *)]imberley*.

8. Gebruik verschillende talen door elkaar.

yoshii, wie gehtst? How you doin?? Ik heb je vandaag helemaal niet gespot!

9. Sluit altijd af met minstens één zoen, wie je ook krabbelt. En als je een x'je wat afgezaagd vindt, gebruik dan een van de varianten, zoals *Xkuss*, *xX*, *Kussje*, *Koes*, *Koesjee*, *xxxxxxxxxx Kussiesss*, *KussKuss*, *Bigkisses* en *CiaoKus*. Dus:

Bedankt voor de respect.
xxX liefs olga

Is dat niet te veel Engels van het goede? Eva Kol draait de vraag om: “Er waren juist heel veel termen die we Engels hadden kunnen maken.” Maar Hyves bedacht vaak een origineel Nederlands alternatief; zie bijvoorbeeld *krabbelen*. Of neem het nieuwe woord *WWW*. Dat staat op Hyves voor je ‘Wie Wat Waar’, een zinnetje in telegramstijl op je profiel waarin je zegt wat je aan het doen bent, gevolgd door het @-teken, gevolgd door je locatie. Bijvoorbeeld: ‘visiting dad @ Dubai’. Of: ‘balen van gister @ lekker thuis op de bank’. Op Facebook heten die *WWW*'s ‘status updates’.

“Het liefst”, zegt Spanjar, “gebruiken we Nederlandse woorden.” Maar soms klinkt de vertaling van een ingeburgerd Engels woord te oubollig, zoals *getuigschrift* voor *testimonial*. In dat soort gevallen kiest hij voor Engels.

■ WOORDENBOEK

Met het werkwoord *hyven* heeft de site de Nederlandse taal dus in ieder geval verrijkt. Maar gaat *hyven* ook beklijven? Vivien Waszink en Rob Tempelaars van het Instituut voor Nederlandse Lexicologie (INL) hebben daar een wetenschappelijk gefundeerde mening over. Het

INL maakt behalve de woordenlijst van het Groene Boekje ook het nieuwe *Algemeen Nederlands woordenboek* (ANW), een online woordenboek van het eigentijdse Nederlands. Voor dat laatste woordenboek houdt Tempelaars een lijstje bij met neologismen. Die woorden volgt hij vijf jaar lang. Hij is streng: slechts zes procent van de woorden op dat lijstje haalt het echte woordenboek. Zit *hyven* daarbij? Waarschijnlijk wel. Aanwijzingen zijn onder meer dat het een wijdverbreid woord is, dat jong en oud het kent, en dat je er makkelijk afgeleide vormen mee kunt maken.

Zijn collega Vivien Waszink denkt dat dankzij Hyves sommige bestaande woorden op den duur extra uitleg nodig hebben. Binnen de context van vriendsites betekenen ze immers iets anders dan voorheen. Bijvoorbeeld *respect* en *respectje* in de betekenis ‘complimentje’. Of de woordgroep *als vriend toevoegen*. En *iemand krabbelen*. Maar het instituut blijft streng. Dat een woord zeer vaak wordt gebruikt op internet is geen zwaarwegend criterium. Tempelaars: “Wij gaan in eerste instantie uit van de primaire bronnen, zoals de papieren kranten. En pas als bijvoorbeeld

Balkenende op het *NOS Journaal* zegt dat hij iemand heeft ‘gekrabbeld’, nemen we het op.” ■

Hyves over taalonderwerpen

Op Hyves heb je ook subgroepen van leden die een hobby, school of interesse delen. Die heten hyves (of Hyves-groepen). Noem een onderwerp en er is een hyves. Populaire hyves zijn bijvoorbeeld de Muggen-zijn-kut-hyves, de Stop-kanker-hyves, de H&M-hyves (met elk bijna tweehonderdduizend leden). Er zijn ook hyves over taalverschijnselen, al zijn die minder populair. Bijvoorbeeld:

Zachte G (ca. 6000 leden)

Forum ter bewieroking van archaïsch

Nederlands taalgebruik (ca. 3000)

MSN - Taal (een kleine 3000)

Bevordering van de Nederlandse Taal (een kleine 2000)

Frysk is een sexy taal! (ruim 800)

Ik houd van Engels en Nederlands door elkaar praten (ruim 4000)